Introducere în economia europeană. Scurtă istorie a apariției Uniunii Europene

Introducere

Integrarea internațională reprezintă un fenomen relativ recent în economia mondială. La nivel mondial pot fi identificate 37 de structuri de integrare regionale, dar și cu vocație mondială.

Uniunea Europeană își are originile la sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Odată cu crearea primei comunități europene – Comunitatea Economică a Cărbunelui și Oțelului (CECO) – s-au creat premisele dezvoltării celei mai evoluate forme de integrare din lume. Uniunea europeană este o structură de integrare care s-a extins în mod continuu (ajungând la 28 de membri), care este guvernată de un sistem instituțional propriu, și care a creat o piață unică (Piața Unică Europeană) care funcționează conform unor politici comune și care este reglementată prin legislație europeană specifică.

Obiective

În cadrul acestui modul veți afla informații despre:

1. ***fenomenul integrării internaționale și stadiile de integrare***
2. ***structuri de integrare la nivel mondial***
3. ***premisele apariției comunităților europene***
4. ***prima comunitate europeană - CECO***

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

1. Considerații generale privind integrarea internațională

Integrarea reprezintă un fenomen foarte complex și însăși definirea lui reprezintă o provocare. Apărând destul de recent în economia mondială teoretizareafenomenului integrării a început abia în anii '90. Fenomenul, în sine, poate acoperi arii sectoriale (integrarea industrială, spre exemplu) sau generale(sfera economică sau cea politică). Din perspectiva economiei europene prezintă, desigur, interes definirea integrării economice. În fapt, plecând de la considerente de ordin economic, fenomenul integrării economice se poate extinde și la alte aspecte – politice, sociale, culturale etc.

Dicționarul explicativ al limbii române definește integrarea economică astfel: "proces complex, caracteristic dezvoltării economiei mondiale în condițiile contemporane, care constă în identificarea, adâncirea interdependențelor dintre economiile diferitelor state. Procesul de integrare are ca trăsătură specifică o colaborare, o cooperare adâncită, de continuitate convenită și programată de regulă de țări vecine, independente și suverane, pe baza unor acorduri interguvernamentale; el se desfășoară ca parte a procesului mondial de addâncire a interdependențelor economice, științifice și tehnice între țări și popoare"[1] .

Jinga&Popescu[2] definesc integrarea europeană ca fiind un "proces prin care țările membre ale Uniunii Europene înțeleg să-și transfere, în mod progresiv, de la nivel național la nivel supranațional, o serie de competențe ce țin de resortul suveranității naționale, acceptând să le exercite în comun și cooperând în domeniile respective de activitate, în scopul atingerii unor obiective de natură politică, economică, socială și culturală ce vizează progresul și dezvoltarea acestor state".

În funcție de complexitatea asocierii dintre membrii structurilor create pot fi identificate diferite stadii ale integrării economice. Autorii consemnează un număr diferit de stadii de integrare, în funcție de unele limite pe care le iau în considerare. Trebuie menționat

[1] *Mic dictionar enciclopedic*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, pag 494
[2] Jinga, I., Popescu, A., *Integrarea europeană – Dicționar de termeni comunitari*, Editura Lumina Lex, București, 2000, pag 113

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

faptul că, indiferent de numărul și complexitatea stadiilor de integrare, trecerea de la un stadiu de integrare la un altul superior presupune o adâncire a fenomenului integraționist, prin creșterea numărului de elemente integrate.

Una din cele mai cunoscute opinii cu privire la stadiile integrării aparține lui Bella Balassa. Acesta identifică și definește cinci stadii de integrare diferite[1]:

a) zona de liber-schimb (zona de comerț liber) – acel stadiu de integrare în cadrul căruia între statele-membre sunt abolite restricțiile tarifare și netarifare, păstrându-se independența comercială față de terți a membrilor săi

b) uniunea vamală – o zonă de comerț liber la care se adaugă o atitudine comercială comună a statelor-membre față de terți (prin instituirea unui tarif vamal comun)

c) piața comună – o uniune vamală care presupune în plus și libera circulație a factorilor de producție (muncă și capital)

d) uniunea economică – acel stadiu de integrare care lacaracteristicile stadiului de piață comună adaugă politici economice comune sau armonizate

e) integrarea totală – care presupune și integrarea monetară, fiscală, socială și constituirea unei autorități supranaționale

Există opinii conform cărora numărul stadiilor de integrare ar trebui să fie mai ridicat. Iată, spre exemplu, o altă perspectivă, conform căreia integrarea internațională poate fi realizată pe următoarele paliere[2]:

a) zona preferențială de comerț – o zonă geografică ce include țări care au redus sau eliminat barierele tarifare în comerțul reciproc cu anumite produse (se creează, practic, accesul preferențial al anumitor produse pe piețele acestor țări)

b) zona de comerț liber –statele-membre au redus sau eliminat barierele la toate produsele comercializate

c) uniunea vamală – statele-membre au eliminat barierele din comerțul dintre ele, stabilind, în plus, și un tarif vamal comun în relația cu terții

[1] http://ieie.itam.mx/Alumnos2008/Theory%20of%20Economic%20Integration%20(Belassa).pdf, pag 174, (accesat la 13.05.2017)
[2] http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Economic_integration.html, (accesat la 13.05.2017)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

d) piața comună – presupune extinderea comerțului liber de la bunuri tangibile la alte resurse cu impact economic; astfel, barierele sunt eliminate și sunt create condițiile necesare libera circulație a bunurilor, serviciilor capitalului și muncii

e) uniunea monetară – presupune convergența către o singură monedă, ceea ce presupune cedarea unei părți din suveranitatea politicilor monetare naționale

f) uniunea fiscală – presupune armonizarea taxelor, pentru a obține un nivel comun al cheltuielilor și datoriilor și o înțelegere cu privire la deficitele și excedentele bugetare

g) uniunea politică – presupune o piață unică, o monedă unică, o politică monetară comună, împreună cu politică fiscală comună

O serie de asemenea structuri de integrare se regăsesc la nivel mondial, așa cum reiese din Tabelul 1:

Tabel 1 **Stadii de integrare la nivel mondial-exemple**

Stadiu de integrare	**Exemplu/exemple**
Zona preferențială de comerț	Acordul UE-ACP (între Uniunea Europeană și 78 de țări din Africa, Caraibe și Pacific, foste colonii ale statelor-membre UE)
Zona de comerț liber	NAFTA (North American Free Trade Area), EFTA (European free Trade Area)
Uniunea vamală	Comunitatea Statelor din Africa de Vest
Piața comună	MERCOSUR*, CARICOM
Uniunea monetară	Uniunea Europeană**(Euro), Organizația Statelor din Estul Caraibelor (East Carribean Dollar)
Uniunea fiscală	Uniunea Europeană**
Uniunea politică	Uniunea Europeană **

Contribuție proprie
*obiectiv de piață comună propus la constituire, actualmente este doar o uniune vamală
** obiective parțial îndeplinite

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

În lume există o serie structuri de integrareaflate în diferite stadii, pe toate continentele (vezi Anexa 1), marea majoritate a lor fiind structuri regionale, spre exemplu, în Europa –Central European Free Trade Area (CEFTA), Commonwealth of Independent States (CIS) –, în Africa – Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA), Economic Community of West African States (ECOWAS), Economic Community of Central African States (ECCAS) –, în America Latină și Caraibe – Caribbean Community and Common Market (CARICOM) – sau în America de Nord – North American Free Trade Area (NAFTA). Merită de asemenea menționate și două structuri de integrare cu vocație mondială – Asia Pacific Economic Cooperation (APEC) și Euro-Mediterranean Free Trade Area (EMFTA).

Iată, spre exemplu, câteva din cele mai importante structuri de integrare din lume:

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

Câteva din cele mai importante structuri de integrare din lume

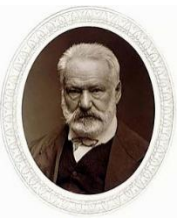
NAFTA (North American Free Trade Area)
În ianuarie 1987 Statele Unite ale Americii și Canada au semnat o înțelegere prin care au creat o zonă de comerț liber – CUSFTA (Canada and United States Free Trade Area). Ulterior, în 1994, zona de comerț liber s-a extins, creîndu-se NAFTA. Aceasta include SUA, Canada și Mexic, și reprezintă cea mai mare zonă de comerț liber din lume.Unul din elementele specifice ale acestei structuri de integrare îl reprezintă faptul că implică un cadru organizat de desfășurare a relațiilor comerciale dintre 2 state dezvoltate (aflate chiar în primele 10 state dezvoltate ale lumii) și un stat în dezvoltare. De asemenea, cele 3 state care compun NAFTA sunt țări cu istorii și culturi diferite. Totuși, dată fiind doar dimensiunea pur economică a integrării NAFTA, aceste aspecte nu s-au dovedit a fi definitorii, modelul economic american fiind aplicat cu succes (cel puțin din punct de vedere al instituționalizării cooperării economice)la nivelul întregii structuri.
MERCOSUR (Mercado Común del Sur)
Creată în 1991, MERCOSUR a inclus Argentina, Brazilia, Paraguay și Uruguay, ulterior alăturându-se Chile (1996) și Bolivia (1997). Constituită pentru a asigura libera circulație a bunurilor, serviciilor și factorilor de producție prin elaborarea unui tarif vamal comun, la care să se adauge și coordonarea prin politici macroeconomice, bazându-se pe un sistem instituțional compus din instituții cu funcții decizionale și executive, MERCOSUR a întâmpinat serioase probleme în realizarea obiectivelor propuse prin Tratatul de constituire de la Asuncion (1991). Aceste probleme și-au avut originea atât în cauze de ordin intern – ca, de exemplu, existența unor industrii în faze incipiente care ar fi necesitat protecția din partea statelor membre sau criza financiară din Brazilia din 1998 – , cât și în cauze de ordin extern – criza asiatică. Poate fi menționat faptul că din totalul obiectivelor ambițioase ale MERCOSUR cele care s-au materializat cu o oarecare ușurință se referă în principal la obiectivele legate de realizarea uniunii vamale.
ASEAN (Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est)
În comparație cu structurile de integrare mai sus prezentate, ASEAN a fost creată mult mai devreme (prin Declarația de la Bangkok din august 1967). A inclus inițial Thailanda, Indonezia, Malaezia, Singapore și Filipine, țări cărora li s-a adăugat ulterior Brunei Darussalam (1984), Vietnam (1995), Laos, Mynamar (1997) și Cambodgia (1999). Rolul inițial al ASEAN a fost acela de menține stabilitatea regională, manifestându-se ca o organizație politică, dar nu trebuie neglijată cooperarea economică din domeniul comercial, industrial și financiar-bancar. Specifică acestei structuri de integrare este și dezvoltarea unor relații cu alte țări (în special asiatice: reuniunile ASEAN-China pe probleme specifice, inițiativa de creare a zonei de liber schimb ASEAN +3 (China, Japonia, Coreea de Sud).
APEC (Spațiul Asia-Pacific)
Cel mai important aspect legat de APEC – o structură de integrare mai nouă, creată în 2003 prin Conferința de la Canberra – este acela că reprezintă singura structură de cooperare regională cu vocație mondială. Ea include țări din diferite părți ale lumii, aflate la diferite nivele de dezvoltare: Australia, Brunei, Canada, China, Chile, Republica Coreea, Filipine, Hong Kong, Indonezia, Japonia, Malaezya, Noua Zeelandă, Mexic, Papua Noua Guinee, Peru, Rusia, Singapore, Taiwan, Thailanda, Vietnam. Populația APEC reprezintă peste 50% din populația mondială (de 6,5 ori populația UE, de 6 ori populația NAFTA)și produce peste 50% din PIB-ul mondial.

(Adaptare după Moldoveanu, M., *Mersul lumii la cumpăna dintre milenii – integrare regională și globalizare*, Academia Română, Centrul român de economie comparată și consens, București, 2003 și Candidatu, C., *Integrare economică-Perspectivele realizării Zonei de Liber Schimb a Americilor*, Editura ASE, București, 2006)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

2. Premise ale apariției primei comunități europene

Ideea unei Europe unite nu este o idee nouă. Unificarea Europei, cel puțin prin crearea unui sistem comun de guvernare, a fost principala soluție avută în vedere pentru menținerea păcii în Europa,încă din vremuri anterioare creerii primelor forme de integrare europeană. Sunt de menționat abordări diferite cu privire la unitatea Europei–de-a lungul secolelor, monarhi, dictatori, lideri religioși sau intelectuali au avut propriile viziuni cu privire la unificarea statelor Europei și menținerea păcii pe continentul nostru. Din rândul abordărilorideologice și teoretice ale unor gânditori preocupațide viitorul acestui continent merită punctate câteva opinii – unele din ele chiar vizionare – cu referire la „Europa unită”.

Victor Hugo – Congresul de pace de la Paris (1849)

Victor Hugo (1803-1885), cunoscut mai ales ca poet, dramaturg și romancier francez a rămas în istorie și ca personalitate implicată în viața socială și politică a Franței. A reprezentat Parisul în Adunarea Constituantă și, mai apoi, în Adunarea Legislativă[1].

În discursul său ținut în cadrul Congresului de pace de la Paris din 1849 Victor Hugo afirma că: *“…Eu reprezint un partid care nu există încă: Civilizaţia. Acest partid îl va face secolul douăzeci. Vor ieşi din el, întâi Statele Unite ale Europei, şi apoi Statele Unite ale Lumii”* [2].

Aristide Briand (1862-1932)

Aristide Briand, reprezentant al Partidului Socialist Francez, a fost de 11 ori premier al Franței (1909-1929). Este deținătorul Premiului Nobel pentru pace câștigat în 1926 pentru eforturile sale în vederea întăririi cooperării internaționale, în favoarea Ligii Națiunilor șia păcii în lume.[3]

[1] *Enciclopedia Universală Britannica*, vol 7, Editura Litera București, 2010, pag 3
[2] Citat din James Henderson, prefață editorială la lucrarea *The European Common Market and Community*, de Uwe Kitzinger. World Studies Series, Routledge and Kegan Paul Limited, London, 1967, p.V
[3] *Enciclopedia Universală Britannica*, vol 3, Editura Litera București, 2010, pag 41

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

Aristide Briand afirma, la 5 septembrie 1929, la Geneva, în discursul său în faţa Adunării Societăţii Naţiunilor că:

"…Aceste popoare trebuie să aibă în orice moment posibilitatea să intre în contact, să-şi discute problemele, să ia soluţii comune. Ele trebuie, într-un cuvânt, să stabilească între ele o legătură de solidaritate care să le permită să facă faţă, la momentul oportun, circumstanţelor grave care ar apare"[1].

În viziunea sa, principalul domeniu în care se va manifesta această "asociaţie" va fi domeniul economic, cel puţin într-o primă fază, neexcluzând, însă, nici cooperarea din punct de vedere social şi politic.

Richard Coudenhove-Kalergi Pan-Europa

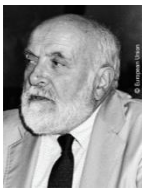
Contele austriac Coudenhove Kalergi (1894-1972) a fondat în perioada interbelică Mișcarea Pan-Europeană. La originea acesteia s-a aflat lucrarea sa Pan-Europa (1923) în care susținea că doar o cooperare între țările europene ar putea fi soluția de menținere a păcii în Europa. A înființat Uniunea Parlamentară Europeană, la al cărei congres (1947) a propus o piață comună cu o monedă unică.

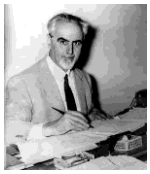
„Europa stă cu privirea aţintită înspre trecut, în loc să scruteze viitorul. Piaţa de carte este invadată de memorii. În dezbaterile publice, consideraţiile privitoare la originea războiului recent încheiat sînt mult mai numeroase decît cele vizînd prevenirea celui următor. Această eternă orientare spre trecut este principala cauză a declinului şi fărîmiţării Europei. […] Tineretului european îi revine sarcina de a schimba această stare de lucruri. El este chemat să edifice, pe ruinele vechii Europe, o Europă nouă şi să înlocuiască o Europă anarhică printr-o Europă organizată"[2].

[1] [1] Citat preluat din Belli, N., *Uniunea Europeană: Geneza şi instituţiile sale*-Probleme Economice nr 37-38/1995, Centrul de Informare şi Documentare Economică al Academiei Române, Bucureşti, pag 6

[2] http://www.proeuropa.ro/pan_europa.html, (accesat la 17.05.2017)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

Altiero Spinelli și Ernesto Rossi - Manifestul VENTOTENE (1941)

Altiero Spinelli(1907-1986), fondator al Mișcării Federaliste Europene și Ernesto Rossi (1897-1967), un jurnalist antifascist au schițatîn 1941 apelul "Europa liberă și unită" (Manifestul Ventotene - iunie 1941).

Manifestul Ventotene este important de reținut ca o chemare la acțiuni concrete din partea intelectualilor și a lucrătorilor pentru crearea unei Europe federative care să asigure securitatea și protecția socială a cetățenilor europeni. Această Europă ar fi urmat să devină soluția alternativă posibilă la dominația germană ca expresie a unei singure Europe dar de tip totalitar. Așa cum se specifică în textul manifestului,

"Colapsul majorității țărilor de pe continent sub tăvălugul german a așezat deja destinul statelor europene sub un deziderat comun: ori se vor supune dominației lui Hitler, ori vor genera împreună o revoluție după căderea acestuia[…] orice persoană rezonabilă trebuie să recunoască faptul că este imposibil de menținut un echilibru de putere între statele europene și Germania militarizată… toți vor recunoaște că Europa federală este singura opțiune"[1].

Winston Churchill (1946)

Winston Churchill, fost prim-ministru al Marii Britanii în două mandate, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1953)a ținut un discurs celebru la 19 septembrie 1947, la Universitatea din Zurich, discurs centrat, în primul rând, pesituația Europei de după cel de-al doilea război mondial. În esență, discursul lui Churchill rămâne important prin readucerea în discuție a unui concept pe care Victor Hugo îl lansase cu mult timp în urmă – acela de"Statele Unite ale Europei".

În cadrul acestui discurs, Churchill a specificat mai întâi importanța contribuțiilor anterioare în construcția europeană – în speță a lui Coudenhove-Kalergi și a lui Aristide Briand și, mai apoi, rolul Ligii Națiunilor în menținerea păcii.Soluția lui Churchill s-a bazat pe ideea de rezolvare a conflictului Franța-Germania.

[1] Nelse, B., Stubb, A., *The European Union – Readings on the Theory and Practice of European Integration*, Third edition, Palgrave,Macmillan, 2003, pag 5

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

"Primul pas în re-crearea familiei europene trebuie să fie un parteneriat între Franța și Germania. Numai în acest fel Franța va putea să recâștige rolul de lider spiritual al Europei. Nu se poate vorbi despre o revigorare a Europei fără Franța măreață spiritual și Germania măreață spiritual. Structura Statelor Unite ale Europei bine construite va fi în așa fel încât să facă puterea materială a unui singur stat mai puțin importantă. Statele mici vor conta la fel de mult ca cele mari și își vor câștiga onoarea prin propria contribuție la binele comun"[1].

Jean Monnet

Jean Monnet (1888-1979 este considerat unul din părinții fondatori ai Comunității Europene. Împreună cu Robert Schuman a propus crearea în Europa a unei comunități – Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului – în încercarea de a găsi o soluție pentru menținerea păcii. Contribuțiile sale ulterioare la dezvoltarea Comunității Europene au fost semnificative și s-au referit la implicarea în crearea EURATOM și a Comunității Economice Europene, ideea de a crea Comunitatea Europeană de Apărare, extinderea Comunității Europene, problema integrării monetare și crearea și funcționarea sistemului de decizie European.

"Pentru a înțelege această transformare extraordinară trebuie să ne întoarcem în 1950, la doar cinci ani după război. Vreme de cinci ani, națiunea franceză a făcut eforturi uriașe pentru a re-crea bazele producției sale, dar a devenit evident că pentru merge mai departe spre o expansiune constantă și atingerea unor standarde mai ridicate de viață pentru toți resursele unei singure națiuni nu mai sunt suficiente. Era necesară depășirea cadrului național. Nevoia era atât una politică cât și economică. Europenii trebuiau să depășească neîncrederea născută de secole de vrăjmășie și războaie. Guvernele și popoarele Europei încă gândeau în termenii vechi de învingători și învinși. Aceste noțiuni trebuiau să fie eliminate în idea de a crea o bază pentru pacea în lume. Pentru aceasta, trebuia să se meargă dincolo de națiune și interes național.Aceste obiective pot fi împlinite în timp dacă vor fi create condițiile de a își spori resursele prin fuziunea lor într-o piață comună largă și dinamică"[2].

[1] Nelse, B., Stubb, A., op cit, , pag 10
[2] Nelse, B., Stubb, A., The European Union – *Readings on the Theory and Practice of European Integration*, Third edition, Palgrave,Macmillan, 2003, pag 21

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

Robert Schuman (1950)

Născut în Luxemburg cu cetăţenie germană şi refugiat apoi în Franţa, Robert Schuman poate fi considerat modelul viitorului cetăţean european, fidel convingerilor sale (în timpul celui de-al Doilea Război Mondial a preferat să rămână alături de compatrioţii săi din teritoriile ocupate, refuzând invitaţia lui Charles de Gaulle de merge în exil în Anglia). A studiat dreptul, economia, filosofia, teologia şi statistica. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost ministru adjunct în guvernul francez. După război a fost numit ministru al afacerilor externe al Franţei (1948-1952), ministru de finanţe (1955-1956), negociator al unor tratate şi iniţiative precum: Consiliul Europei, Planul Marshall şi NATO. El a fost cel care la 9 Mai 1950 (Ziua Europei) a citit "Declaraţia privind plasarea producţiei de cărbune şi oţel franco-germane sub o Înaltă Autoritate comună", care a deschis drumul creerii Comunităţii Economice a Cărbunelui şi Oţelului. Munca lui nu s-a oprit aici. A fost primul preşedinte a Adunării Reprezentanţilor (prima formă a Parlamentului European), şi a încercat o extindere a conlucrării statelor membre CECO la problematica militară, prin crearea Comunităţii Europene a Apărării.

"Contribuţia pe care o Europă organizată şi plină de viaţă o poate aduce civilizaţiei este indispensabilă în menţinerea relaţiilor de pace. Dovedindu-se a fi de mai bine de douăzeci de ani campionul unei Europe unite, Franţa a avut mereu drept scop principal slujirea păcii. Europa nu a fost construită, deci s-a declanşat războiul.

Europa nu va fi realizată dintr-o dată, nici într-o construcţie de ansamblu: ea se va construi prin realizări concrete, creând mai întâi o solidaritate de fapt. Adunarea naţiunilor europene cere ca opoziţia seculară dintre Franţa şi Germania să fie eliminată: acţiunea întreprinsă trebuie să-i intereseze în primul rând pe conducătorii Franţei şi Germaniei.

Pentru a atinge aceste obiective plecând de la condiţiile cu totul diferite în care sunt plasate în prezent producţiile ţărilor aderente, cu titlu tranzitoriu, vor trebui puse în aplicare anumite dispoziţii, care să conţină aplicarea unui plan de producţie şi de investiţii, instituirea de

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

mecanisme de ajustare a preţurilor, crearea unui fond de adaptare / reconversie care să faciliteze eficientizarea producţiei. Circulaţia cărbunelui şi oţelului între ţările aderente va fi scutită imediat de orice taxă vamală şi nu va putea fi afectată de tarifele diferenţiate de transport. Treptat se vor stabili condiţiile care asigură în mod spontan repartizarea cea mai raţională a producţiei la nivelul celei mai ridicate productivităţi"[1].

3. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) – prima comunitate europeană

Momentul 9 mai 1950 reprezintă un moment crucial în istoria construcției europene. La acea dată, ministrul de externe al Franței, Robert Schuman, a citit declarația care avea să îi poarte din acea zi numele și care va schimba soarta Europei pentru următorul secol[2]. Pentru a surprinde mai bine ideile din cadrul declarației și, mai ales, pentru a evalua consecințele acesteia asupra viitorului Europei, este necesară o scurtă privire de ansamblu asupra contextului care a determinat sporirea preocupărilor pentru crearea primei comunități europene.

Imediat după cel de-al doilea război mondial, țările europene se aflau, în marea lor majoritate, în situații nefavorabile – Germania și Italia, ca principale țări care pierduseră războiul erau excluse din sfera conlucrării occidentale; Italia era, în plus, și instabilă politic; Marea Britanie suferise daune extrem de mari în timpul bătăliilor și bombardamentelor din cel de-al doilea război mondial; Europa de Est se afla, în marea ei majoritate, sub influența URSS; Spania și Portugalia erau conduse de lideri care se declarau împotriva cooperării europene. Nordul Europei era singura zonă a Europei în care existau tendințe de cooperare, chiar de integrare.

Contextul european a fost întregit și de câteva influențe globale, care nu au fost neapărat în favoarea integrării, ca de exemplu, apariția și, foarte rapid, adâncirea luptei pentru

[1] Fondation Robert Schuman, Association Jean Monnet *„Europe.Hier-Aujourd'hui-Domain, Paris, 2001, Annexe : La Declaration du 9 mai 1950"*
[2] Trebuie menționate și contribuțiile lui Jean Monnet și a cancelarului german Konrad Adenauer la elaborarea Declarației Schuman.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

supremația mondială între SUA și URSS. Această luptă a culminat cu declanșarea *Războiului rece*, ca urmare a constituirii blocurilor militare rezultate din semnarea Tratatului Atlanticului de Nord (1949 – în jurul SUA) și a Pactului de la Varșovia (1955 – în jurul URSS).

La 5 iunie 1947 secretarul de stat al preşedintelui Truman, generalul George Marshall a prezentat în fața Congresului american un program special conceput pentru Europa de vest, *The European Recovery Program*, declarând în acelaşi timp că: „ este logic că SUA ar trebui să facă tot ceea ce poate pentru a asista la reînsănătoşirea economică a lumii, fără de care nu poate exista o stabilitate politică şi nu poate fi asigurată pacea”[1]. Planul a fost aplicat între 1948-1951 şi prin intermediul său 16 ţări europene au primit un ajutor de cca 13 miliarde $. Pentru gestionarea acestor fonduri a fost creată Organizaţia Europeană de Cooperare Economică (OECE), organizaţie cu caracter interguvernamental constituită prin semnarea în 1948 la Paris a *Convenţiei Europene de Cooperare Economică*. Aşa cum declara Marshall, „...politica SUA nu este direcţionată împotriva nici unei ţări sau a unui sistem politic, ci împotriva foametei, sărăciei, disperării şi haosului” [2].

Ideea dezvoltării economice a Europei occidentale presupunea în mod obligatoriu și dezvoltarea – în special dezvoltarea industrială – a Germaniei. Ideea era, însă, destul de greu de acceptat în acel moment, în special din partea Franței care își avea propria istorie marcată de conflicte cu Germania, conflicte care au culminat cu cele două războaie mondiale.

În acest context, Jean Monnet a încercat să transforme premisele conflictuale venite din istoria celor două țări într-o situație de cooperare, de conlucrare, propunând crearea unei organizații cu caracter supranațional, centrată pe producția de cărbune și oțel.

Astfel, la 9 mai 1950, ca rezultat al colaborării dintre Jean Monnet, Konrad Adenauer (cancelarul vest-german de la acea vreme) și Robert Schuman, a fost prezentată de către acesta din urmă Declarația Schuman (vezi Anexa 2). Conform acesteia, o comunitate europeană – Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului – avea să fie creată în jurul axei franco-germane, cu scopul de a pune în comun producția de cărbune și oțel, comunitate a

[1] Davies, N., *A History of Europe*, Oxford University Press, 1997, pag.1063
[2] Lasok, D., *Law & Institutions of the EU* – Sixth Edition, Butterworth & Co Ltd, 1994, pag. 6

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

cărei activitate urma să fie supravegheată de către o instituție independentă – Înalta Autoritate. În acest fel, se asigura supravegherea unei industrii fundamentale pentru dezvoltarea industriei europene la acea vreme și se puteau crea premisele dezvoltării Germaniei fără teama unei dominații germane asupra industriei franceze.

La 18 ianuarie 1951, ca urmare a răspunsului a șase state europene, a fost semnat la Paris *Tratatul privind instituirea CECO*. Cele șase state semnatare ale Tratatului au fost: Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg. Prevederile tratatului au fost stabilite pentru o perioadă de 50 de ani, recunoscându-se, într-o oarecare măsură caracterul "experimental" al acestei comunități.

Constituirea CECO a avut cel puţin două merite importante:

1. a reprezentat asumarea de către o autoritate comună a responsabilităţilor privind producţia şi distribuirea cărbunelui şi oţelului a celor şase ţări semnatare (ceea ce reprezintă o formă de unificare economică)

2. a adus Republica Federală Germania în comunitate cu alte cinci state europene, reincluzând-o în sfera conlucrării occidentale

Rezumat

1) *La nivel internațional există o serie de structuri de integrare structurate pe diferite nivele/stadii de integrare*
2) *La baza creerii primei comunități europene a stat ideea de pace în Europa*
3) *În istoria Europei, o serie de gânditori, filosofi, oameni politici au avut viziuni diferite despre cum ar trebui să arate o Europă Unită*
4) *Prima comunitate europeană a fost creată după cel de-al doilea război mondial. Contribuții determinante în acest sens au avut Jean Monnet și Robert Schumann.*

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them

Bibliografie selectivă

1. Davies, N., A History of Europe, Oxford University Press, 1997
2. El-Agraa, A. M., The European Union – Economics and Politics, Seventh Edition, Prentice Hall, 2004
3. Jinga, I., Popescu, A., *Integrarea europeană – Dicționar de termeni comunitari*, Editura Lumina Lex, București, 2000
4. Lasok, D., Law & Institutions of the EU – Sixth Edition, Butterworth & Co Ltd, 1994
5. Nelse, B., Stubb, A., The European Union – Readings on the Theory and Practice of European Integration, Third edition, Palgrave,Macmillan, 2003
6. Tescașiu, B., "Instituții comunitare. Schimbări și adaptări din perspectiva extinderii Uniunii Europene", Editura CH Beck, București, 2009
7. Tescașiu, B., "Introducere în euromarketing – Concepte fundamentale de marketing specifice Pieței Unice Europene", Editura Universitară, București, 2017
8. *Mic dictionar enciclopedic*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978
9. http://ieie.itam.mx/Alumnos2008/Theory%20of%20Economic%20Integration%20(Belassa).pdf
10. http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Economic_integration.html

*Fotografiile au fost preluate de pe wikipedia

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them